

ततोऽन्तरीक्षादपि साधुवादैर्व्यादित्रघोषैः समुदीर्यमाणः । ज्याघोषनेमिखननादचित्रः समाकुलः सोऽभवत्सम्यहारः ।

इति श्रीमहाभारते कर्णपर्वणि अश्वत्थामप्रतिज्ञायां सप्तपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५७ ॥

॥ सञ्जय उवाच ॥ एवमेष महानासीत्संग्रामः पृथिवीक्षितां । क्रुद्धेऽर्जुने तथा कर्णे भीमसेने च पाण्डवे ।

द्रोणपुत्रं परित्यज्य जित्वा चान्यान्महारथान् । अब्रवीदर्जुनो राजन् वामुदेवमिदं वचः ।

पश्य कृष्ण महाबाहो द्रवन्तीं पाण्डवीं चमूं । कर्णं पश्य च संग्रामे कालयन्तं महारथान् ।

न च पश्यामि दाशार्हं धर्मराजं युधिष्ठिरं । नापि केतुर्युधां श्रेष्ठ धर्मराजस्य दृश्यते ।

त्रिभागस्यावशिष्टोऽयं दिवसस्य जनार्दन । न च मां धार्तराष्ट्रेषु कश्चिद्वधति संयुगे ।

तस्मात्त्वं मत्प्रियं कुर्वन् याहि यत्र युधिष्ठिरः । दृष्ट्वा कुशलिनं युद्धे धर्मपुत्रं सहानुजं ।

पुनर्यौद्धाऽस्मि वार्ष्णेय शत्रुभिः सह संयुगे । ततः प्रायाद्रथेनाशु बीभत्सोर्वचनाद्धरिः ।

ततो युधिष्ठिरो राजा सञ्जयाश्च महारथाः । अयुधं क्षावकैः भार्द्वं मृत्युं कृत्वा निवर्त्तनं ।

ततः संग्रामभूमिं तां वर्त्तमाने जनक्षये । अवेक्षमाणो गोविन्दः सख्यसाचिनमब्रवीत् ।

पश्य पार्थ महारौद्रो वर्त्तते भरतक्षयः । पृथिव्यां क्षत्रियाणां वै दुर्ध्याधनकृते महान् ।

पश्य भारत चापानि रुक्मपृष्ठानि धन्विनां । मृतानामपविद्भानि कलापांसु महाधनान् ।

जातरूपमयैः पुद्गलैः शरांश्चानतपर्वणः । तैलधौतांश्च नाराचान्निर्मुक्तान् पन्नगानिव ।

हस्तिदन्तस्मरून् खड्गान् जातरूपपरिष्कृतान् । चर्मणि चापविद्वानि रुक्मगर्भानि भारत ।

सुवर्णविकृतान् प्राप्मान् शक्तीः कनकभूषणाः । जाम्बूनदमयैः पट्टैर्बद्धाश्च विपुला गदाः ।

जातरूपमयीश्चर्छाः पट्टिष्ठान् हेमभूषणान् । दण्डैः कनकचित्रैश्च विप्रविद्वान् परश्वधान् ।

अयःकुन्तांश्च पतितान् मुषलानि गुरूणि च । शतघ्नीः पश्य चित्राश्च विपुलान् परिधांस्तथा ।

चक्राणि चापविद्वानि तोमरांश्च महारणे । नानाविधानि शस्त्राणि प्रगृह्य जयगृद्धिनः ।

जीवन्त इव दृश्यन्ते गतसत्त्वास्तरस्त्रिनः । गदाविमथितैर्गात्रैर्मुषलैर्भिन्नमलकान् ।

गजवाजिरथक्षान् पश्य योधान् सहस्रशः । मनुष्यहयनागानां हयशत्पृष्टिपट्टिशैः ।

परिघैरायमैर्घैरैरयःकुनैः परश्वधैः । शरीरैर्बज्जभिम्बिनैः शोणितौघपरिसुतैः ।

गतासुभिरमित्रघ्नसंवृता रणभूमयः । बाहुभिश्चन्दनादिगैः साङ्गदैर्हमभूषितैः ।

सतलत्रैः सकेयूरैर्भाति भारत मेदिनी । साङ्गलित्रैर्भुजाग्रैश्च विप्रविद्धैरलङ्कृतैः ।

हस्तिहस्तोपमैश्विनैरुभय तरखिनां । वद्धचूडामणिवरैः शिरोभिश्च सकुण्डलैः ।

पतितैर्च्चवभाक्षाणां विराजति वसुन्धरा । कबन्धैः शोणितादिगैश्चिन्नगात्रशिरोधरैः ।

भूर्भान्ति भरतश्चेठ शान्तार्चिर्भिरिवाग्निभिः । रथांश्च वज्रधा भग्नान् हेमकिङ्किणिनः शुभान् ।

राजिनश्च हतान् पश्य निष्कीर्णान् शराहतान् । अनुकर्षान्पासङ्गान् पताका विविधध्वजान् ।

रथिनाञ्च महाशङ्खान् पाण्डुराञ्च प्रकीर्णकान् । निरस्तजिह्वान् मातङ्गान् शयानान् पर्वतोपमान् ।

वैजयन्तीविचित्रांश्च हतांश्च गजवाजिनः । वारणानां परिस्तामांस्तथैवाजिनकम्बलान् ।